

Geneze evropské integrace, 2.část

Krize EHS

- **1965** – spor mezi Francií a ostatními členy EHS ohledně financování SZP
- Francie odmítala změnu hlasování v Radě ministrů (kvalifikovaná většina), kdy by musela akceptovat akt i v případě, že je proti ⇒ lucemburský kompromis
- Tzv. politika prázdného křesla a výhružky vystoupení z EHS ⇒ omezení akceschopnosti
- Jednomyslnost pak komplikovala další integraci

70.Léta a „euroskleróza“

- Ropné a měnové krize (1973,1979)=> ekonomický pokles a růst inflace=> ustrnutí dynamiky integrace
- Pokles produktivity, růst nákladů práce=> pokles konkurenceschopnosti
- Uplatňování technických bariér obchodu
- 1973 – vstup VB, Dánska a Irsko
- 1974 – formalizace Evropské rady (2x ročně)=> posílení mezistátního principu integrace (právně až JEA)
- 1978 – Evropský měnový systém (stabilizace směnných kurzů)
- 1979 – první přímé volby do EP

Bílá kniha o jednotném vnitřním trhu ES - 1985

- ♦ Tento dokument představuje komplexní program, jehož náplň vedla ES k zásadnímu prohloubení dosavadního integračního procesu, k vytváření skutečného "jednotného trhu", tj. trhu bez vnitřních hranic, který podle přijatého harmonogramu měl být - alespoň v zásadě - dovršen do konce roku 1992.
- ♦ Bílá kniha shrnuje potřebná opatření k vytvoření jednotného vnitřního trhu do tří skupin, spočívajících v odstranění překážek:
 - ♦ **věcných**
 - ♦ **technických**
 - ♦ **fiskálních**
- ♦ Právní kodifikace programu Bílé knihy byla provedena teprve přijetím tzv. Aktu o jednotné Evropě (resp. Jednotného evropského aktu)

Jacques Delors (*1925)

- Předseda Evropské komise v letech 1985-1995
- Zastánce hlubší evropské integrace

Jednotný evropský akt:

- Byl podepsán 17. 2. 1986 v Lucemburku
- Představuje první zásadní reformu smluv o zřízení všech tří Evropských společenství – Evropského společenství uhlí a oceli, Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii.

Jednotný evropský akt:

↓ Jednotný evropský akt formuloval úkoly ES pro další integrační fázi:

↓ *vytvoření jednotného vnitřního trhu do konce roku 1992,*

Fungování a výsledky jednotného vnitřního trhu

Jednotný vnitřní trh je možno charakterizovat jako naplnění čtyř základních ekonomických svobod:

- **Volný pohyb zboží** mezi členskými zeměmi, ať už jde o průmyslové nebo zemědělské výrobky. Zboží vyrobené v kterékoli členské zemi vstupuje na trhy dalších členských zemí bez jakýchkoli překážek. Přesun zboží mezi členskými zeměmi ES není považován za zahraniční obchod.
- **Volný pohyb osob** mezi členskými zeměmi s právem usazovat se, pracovat a žít v kterékoli členské zemi (spojeno s tzv. občanstvím Unie, dříve byl chápán pouze jako volný pohyb práce)
- **Volný prostor pro poskytování služeb** přes hranice po celém teritoriu ES.
- **Volný pohyb kapitálu** mezi členskými státy, takže kapitál může být ukládán tam, kde k tomu existují nejvhodnější podmínky (tato svoboda byla do JVT nejméně naplněna)

Situace na začátku 90.let

- politické a společenské změny ve střední a východní Evropě spojené s rozpadem Sovětského svazu=>podpis asociačních dohod a finanční pomoc těmto zemím (např. PHARE)
- sjednocení Spolkové republiky Německo s Německou demokratickou republikou (obrovské finanční zatížení)

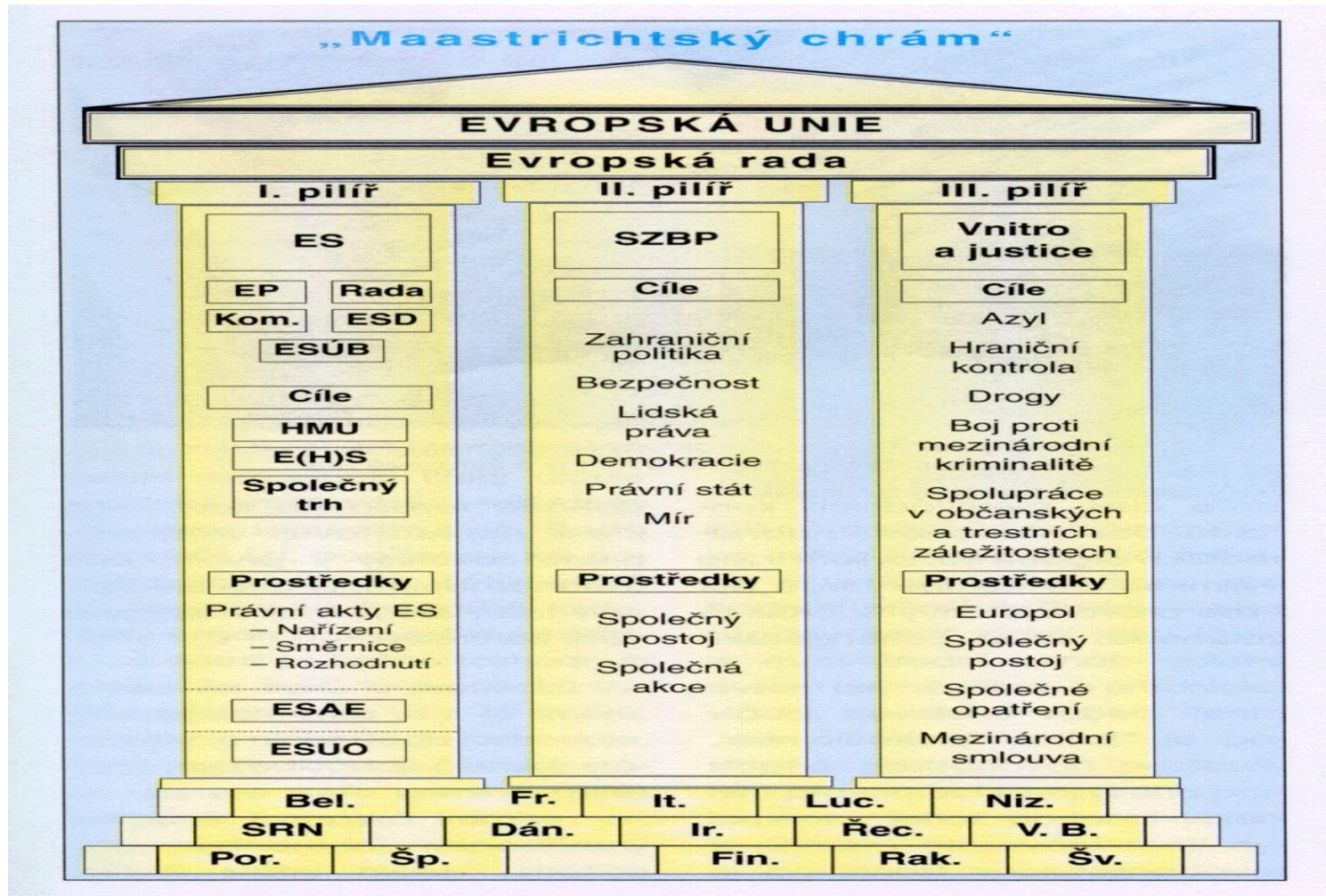
Evropská unie = ES+2 pilíře

- Vznikla na základě **Maastrichtské smlouvy**
- Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva) - podepsána 7. 2. 1992, v platnost vstoupila k 1.11. 1993. (problémy s ratifikací – dánské odmítnutí v referendu)
- Nejintenzivnější prohloubení integrace od 50.let
- Evropské hospodářské společenství (EHS) bylo přejmenováno na Evropské společenství (z důvodu rozšíření aktivit nejen na ekonomické záležitosti)
- Je založena na třech pilířích
- !!! Nenahradila ES , nýbrž je doplnila o další oblasti (II. a III. pilíř)

Tři pilíře EU

- **I. pilíř**= Evropské společenství, ESUO a Euratom (princip supranacionality)
- **II. pilíř**= Společná zahraniční a bezpečnostní politika (mezivládní charakter)
- **III. pilíř**= Policejní a justiční spolupráce (mezivládní charakter)

Tři pilíře Evropské unie

Maastrichtská smlouva

- ♦ Základní cíl ekonomické povahy zakotvený v této smlouvě (čl. 2):
- ♦ „vytvořením jednotného vnitřního trhu a **hospodářské a měnové unie** a prováděním společných politik nebo činností podporovat harmonický a vyvážený rozvoj hospodářských činností ve Společenství...
- ♦ Definuje **konvergenční kritéria** pro vstup do Hospodářské a měnové unie (HMU).
- ♦ **POZOR!!!** Konvergenční (Maastrichtská) kritéria není to samé jako **Kodaňská kritéria**

Maastrichtská smlouva

- ♦ Zavádí **občanství Unie**.
- ♦ **Společná zahraniční a bezpečnostní politika**.
- ♦ **Společná politika v oblasti justice a vnitřních věcí**.
- ♦ Prohlubuje sociální dimenzi integračního procesu.
- ♦ Zakotvuje **princip subsidiarity**.
- ♦ Zakotvuje zřízení instituce „**Ombudsmana EU**“.
- ♦ Zřizuje **Výbor pro regiony**.
- ♦ Zřizuje **Fond koheze** (zejména pro jižní křídlo EU).
- ♦ Zavádí **společnou evropskou měnu** (Hospodářská a měnová unie).

V polovině 90. let byly zahájeny práce, které měly přinést následující změny:

- pružnější přizpůsobování se modifikovaným mezinárodním a ekonomickým podmínkám
- zvýšení efektivity jednotlivých institucí EU
- přiblížení Společenství jeho občanům
- systém umožňující jak rozšiřování Unie východním a jižním směrem, tak i prohlubování integrace za účasti jen některých států bez ohrožení soudržnosti zemí Společenství
- **1995** – rozšíření o Švédsko, Finsko a Rakousko (Norsko opět v referendu zamítlo svůj vstup)

Amsterodamská smlouva

- Podepsána 17. 7. 1997, v platnost vstoupila k 1.5. 1999.
- Pozměňuje Smlouvu o Evropské unii.
- Je zde věnována pozornost:
 - Reformě institucí EU
 - Perspektivě vytvoření EMU pouze s omezeným počtem členů
 - Postoji veřejnosti k Unii
- Celkově vzato se jedná o neúspěšný pokus o zásadnější reformu EU

Hlavní změny

- Evropská rada může označit členský stát, jenž se neřídí základními zásadami EU (svoboda, demokracie, lidská práva a základní svobody, právní stát) a hrubě je porušuje. Takovému státu mohou být, za stálé neplnění povinností, **pozastavena některá práva**, zejména právo hlasování v Radě
- Zřízení funkce **vysokého představitele** pro Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (Javier Solana)
- V oblasti III.pilíře byl zřízen **Europol**, jakožto společná pátrací organizace pro boj s mezinárodním zločinem

Nejdůležitější změna – převod Schengenského acquis z III. pilíře pod I. pilíř

Smlouva z Nice

- Smlouva byla podepsána 26. 2. 2001, v platnost vešla 1. února 2003.
- Stanovila nové počty zástupců členských států v orgánech v podmínkách rozšíření EU na 27 členských států.
- Schvaluje postup při uvalování sankcí vůči členskému státu, ve kterém by došlo k porušování práv občana EU, principů demokracie, a to až po pozastavení jeho práv v orgánech EU.

Laekenská deklarace

- Přijata v prosinci 2001 na zasedání Evropské rady v Laekenu.
- Je složena ze tří kapitol:
 - **Evropa na křižovatce:** analýza současného stavu v EU, posouzení úspěchů i problémů demokracie a úlohy EU v globalizovaném světě, očekávání evropských občanů;
 - **Úkoly a reformy v obnovené EU:** další demokratizace a zprůhlednění EU, lepší rozdělení a stanovení kompetencí v EU, zjednodušení nástrojů EU, cesta k ústavě pro evropské občany;
 - **Konvent o budoucnosti EU.**

Konvent (2002-2003)

Konvent sestával ze **105** členů:

- ♦ 15 představitelů hlav států a vlád členských zemí
- ♦ 30 poslanců národních parlamentů (dva za každý členský stát),
- ♦ 16 poslanců Evropského parlamentu
- ♦ 2 zástupci Komise.
- ♦ +představitelé kandidátských států (nemohli ale zabránit případnému konsensu členských států EU).

Jeho hlavním úkolem bylo vytvořit návrh struktury budoucí evropské ústavní smlouvy.

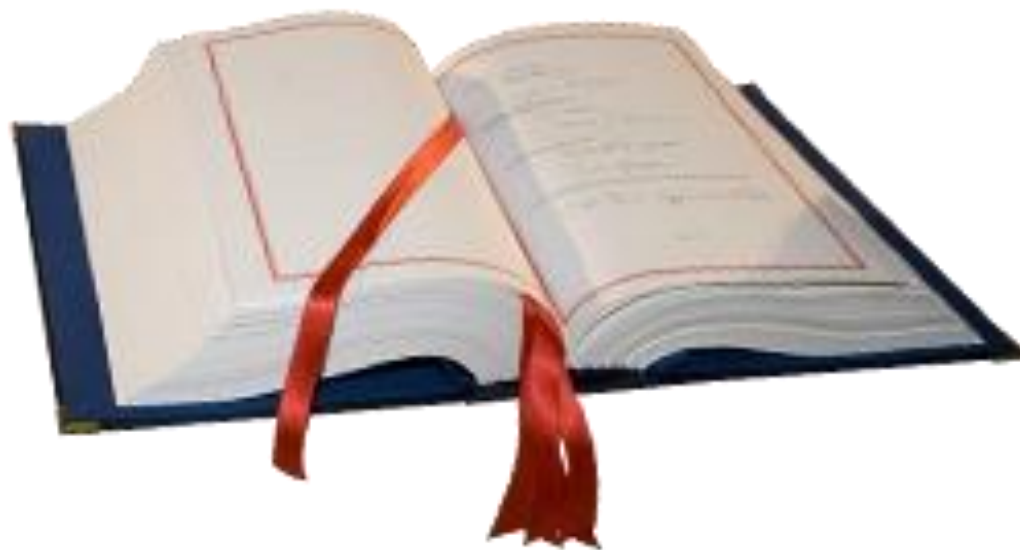
Valéry Giscard d'Estaing prezident konventu

Ústava pro Evropu

- Návrh ústavní smlouvy byl podepsán 10. července 2003.
- Summit Evropské rady v Bruselu (12.-13. 12 2003) – projednávání návrhu Ústavy EU. (nedohoda)
- Summit Evropské rady v Bruselu (17.-18. 6. 2004) – dosaženo všeobecné shody na konečném textu Ústavy EU.
- **29. října 2004** – podepsána Ústavní smlouva EU představiteli všech členských zemí v Římě.
- Nezavádí žádné převratné změny, pouze by měla nahradit současný dosti roztržitý systém evropského primárního práva
- Jedním z cílů ústavy bylo etablovat Evropskou unii jako organizaci s jedinou právní subjektivitou.
- Ratifikační proces **zastaven** po odmítavém referendu ve Francii a Nizozemsku (2005)

LISABONSKÁ SMLOUVA

Lisabonská (reformní smlouva)

- Uzavřena 13.12.2007 v Lisabonu
- Na rozdíl od Ústavní smlouvy nenahrazuje původní smlouvy, nýbrž je pozměňuje
- Výsledek jednání mezi členskými zeměmi v rámci tzv. mezivládní konference
- Potřeba ratifikace ve všech členských zemích (způsob je ale na nich)
- Cíl byl, aby vešla v platnost 1.1.2009 (2009 – volby do Evropského parlamentu)

Lisabonská (reformní smlouva)

Skládá se ze 2 článků, jež pozměňují:

- **Smlouvu o EU**
- Smlouvu o založení Evropského společenství (mění se název na **Smlouva o fungování Evropské unie**)

EU má právní subjektivitu (článek 47)

Dochází tak k eliminaci třípilířového systému (mimo supranacionální povahu integrace je pouze SZBP)

Lisabonská (reformní smlouva)

- Posílená úloha Evropského parlamentu (rovnoprávnější postavení vůči Radě)
- Větší zapojení národních parlamentů (budou kontrolovat dodržování principu subsidiarity)
- Silnější hlas pro občany (možnost tzv. "občanské iniciativy" – tj. 1 milion občanů z většího počtu zemí může vyzvat Komisi k předložení určitého návrhu)
- Vystoupení z EU – poprvé možnost vystoupit z Unie (článek 49a)

Lisabonská (reformní smlouva)

- Nová funkce **předsedy Evropské rady** (období 2,5 roku),
- Nová funkce **vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnosti politiku** (současně místopředseda Komise) by měla zajistit větší soudržnost
- Zakotvuje **Listinu základních práv** jakou součást primárního práva, tj. její závaznost (není ale součástí Smlouvy)

Průběh ratifikace

Smlouva byla v červnu roku 2008 odmítnuta občany Irska
Napodruhé už v referendu prošla (říjen 2009)